

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av SOU 2021:100 Ny förverkandelagstiftning

Justitiedepartementet diarienummer Ju2022/00065

1 Sammanfattning

I betänkandet föreslås bland annat en ny förverkandeform, självständigt förverkande av brottsvinster. Skatteverket anser att de överväganden som utredningen har gjort gällande förslaget påverkan på den personliga integriteten hos den som blir föremål för en sådan utredning är väl avvägda.

Det är endast vissa delar av utredningens förslag som rör Skatteverkets verksamhet och verket begränsar sina synpunkter till dessa delar. De synpunkter som förs fram är så omfattande och väsentliga att Skatteverket anser att förslaget behöver bli föremål för ytterligare beredning i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Skatteverket har inga invändningar mot förslaget att införa en presumtionsregel i 36 kap. 15 § brottsbalken (1962:700). Skatteverket har dock följande synpunkter på det remitterade förslaget.

- Det bör i författningstext förtydligas vad som gäller i de fall förverkandesvaranden har egendom i gemensam besittning med någon som hen inte bor tillsammans med.
- I bestämmelsens utformning bör man behålla det väl inarbetade begreppet ”gemensam besittning” samt förtydliga att bestämmelsen avser lös egendom.

Skatteverket har inga invändningar mot att verket ska företräda staten vid talan om bättre rätt. Skatteverket har dock följande synpunkter på det remitterade förslaget.

- Skatteverkets roll som företrädare för staten behöver framgå av en författning.
- Det behöver förtydligas inom vilken verksamhetsgren arbetsuppgiften ska utföras.
- Det behöver klargöras hur Skatteverket ska få del av nödvändiga uppgifter från den utredning som bedrivits tidigare.
- Det behöver förtydligas mot vem talan ska väckas.

Skatteverket har inga invändningar mot att verket i vissa fall ska biträda åklagaren vid utredningar om självständigt förverkande av brottsvinster. Det behöver dock klargöras vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att detta ska bli aktuellt.

När det gäller den ändring som föreslås i 10 kap. 24 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) så är det enligt Skatteverkets mening att föredra att ändringen införs i en ny sekretessbrytande bestämmelse.

För att behandlingen av personuppgifter ska vara tillåten krävs att en arbetsuppgift följer av en författning. Skatteverkets uppgift att företräda staten vid talan om bättre rätt på så sätt som förs fram i betänkandet måste därför regleras i författning.

Skatteverket anser att det är positivt att 13 a § skattebrottslagen (1971:69) ändras så att det görs möjligt att

- dels förverka en brottsvinst från en person som fällt till ansvar enligt den lagen trots att den personen inte kan göras ansvarig för den skatt som brottet har föranlett,
- dels inom ramen för en brottsutredning rörande skattebrott använda tvångsmedel för att på ett tidigt stadium säkra medel motsvarande brottsvinsten.

Utformningen av den föreslagna lagtexten väcker dock ett antal frågor vilka medför att Skatteverket avstyrker förslaget i den utformning som föreslås i betänkandet.

- Det bör förtydligas att en brottsvinst i samband med skattebrott också kan uppkomma i andra fall än det som sägs i betänkandet och klargöras hur förslaget förhåller sig till det fallet att ett beskattningsbeslut inte meddelas senare eller att beskattningsbeslutet innebär en lägre beskattning än det skatteundandragande som legat till grund för förverkandet.
- För att en brottsvinst som har uppkommit på grund av ett skattebrott ska kunna förverkas krävs det att domstolen vid beslutstillfället har vetskap om en beslutad skatt har neutraliserats eller inte. Det kan i vissa fall krävas en omfattande utredning för att bedöma om en brottsvinst har neutraliserats vid en viss tidpunkt. Det bör klargöras hur en sådan utredning ska gå till och vem som ska utföra den.
- Det behöver utredas om det finns en risk för att två verkställighetsuppdrag som avser det aktuella brottet överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning.
- Det behöver förtydligas att de penningmedel som ska överföras till Skatteverket ska fördelas på ett sätt som utgör ett undantag för hur betalningar normalt fördelas enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).
- Skatteverket erinrar om att det är först genom verkställigheten av en betalningssäkring som specifik egendom tas i anspråk samt att det inte är Skatteverket som fattar beslut om betalningssäkring.

Skatteverket lämnar även synpunkter på lagtext och författningskommentar av mer teknisk natur.

Skatteverket uppskattar att förslaget om att Skatteverket ska företräda staten vid väckt talan om bättre rätt samt att omhändertagna medel som förs över till Skatteverket i enlighet med förslaget till 13 a § skattebrottslagen kommer att medföra löpande kostnader om två miljoner kr årligen samt engångskostnader om 100 000 kr.

Skatteverket har inga invändningar mot den bedömning som utredningen har gjort gällande kostnadsökningen relaterat till förslaget om att Skatteverket ska bistå i utredning om självständigt förverkande av brottsvinster.

2 Skatteverkets synpunkter

2.1 Den som har egendomen ska presumeras äga den (avsnitt 4.5)

Enligt Skatteverkets uppfattning omfattar förslaget inte situationen att förverkandesvaranden har egendomen i gemensam besittning med någon som hen inte bor tillsammans med, t.ex. näringsidkare som har kontorsgemenskap eller personer med gemensam dispositionsrätt till bankfack eller parkeringsplats. Skatteverket delar därför inte den bedömning som görs i författningskommentaren, nämligen att detta regleras av förslaget till 36 kap. 15 § första stycket brottsbalken. Skatteverket anser att detta är något som bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Av betänkandet framgår att förslaget har utformats med utgångspunkt i bestämmelserna i 4 kap. 18 och 19 §§ utsökningsbalken (1981:774). I förslaget används uttrycket ”besitter egendom tillsammans med någon” istället för ”gemensam besittning”. Med uttrycket gemensam besittning i utsökningsbalken avses något annat än vad som enligt doktrinen i allmänhet brukar åsyftas med detta uttryck. Med uttrycket avses såväl vad som brukar benämnas sambesittning i egentlig mening, nämligen att två (eller flera) personer var för sig har faktisk tillgång till egendomen, som vad som kallas gemensam besittning, dvs. att två (eller flera) endast gemensamt har tillgång till egendomen¹. Om avsikten är att i möjligaste mån ha samma tillämpning som i utsökningsbalken föreslår Skatteverket att man, för att undvika framtida tillämpningssvårigheter, använder uttrycket ”gemensam besittning” även gällande den nu föreslagna presumtionsbestämmelsen. Det bör även, precis som det gör i motsvarande bestämmelser i utsökningsbalken, framgå att presumptionen endast gäller lös egendom. Avslutningsvis bör det även övervägas att lägga till att sammanboendet ska vara ”varaktigt” för att undvika gränsdragningsproblem som annars kan uppkomma. Skatteverket föreslår därför att bestämmelsen i 36 kap. 15 § brottsbalken får följande lydelse:

Vid förverkande ska den som har *lös* egendom i sin besittning anses vara ägare till egendomen, om det inte framgår att den tillhör annan.

Om en person *varaktigt bor tillsammans med någon annan och personerna har lös egendom i sin gemensamma besittning*, ska personen vid tillämpning av första stycket anses vara ägare till egendomen, om det inte görs sannolikt att den andra parten är samägare till denna enligt lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt och det inte heller framgår att egendomen tillhör den andre eller någon annan.

2.2 Förslag till ny reglering om tredje mans rätt i förverkandeprocessen (avsnitt 4.10.3)

Om egendom förverkas trots att tredje man har påstått att egendomen tillhör hen ska enligt förslaget domstolen, om det finns skäl för det, förelägga tredje man att väcka talan om saken mot staten. Staten ska i en sådan process företräddas av Skatteverket.

Skatteverket anser att verkets roll i förfarandet behöver regleras i lag eller förordning. Ett exempel på en sådan reglering är 2 kap. 30 § andra stycket utsökningsbalken som gäller motsvarande situation i samband med utmätning (se även 2.5 nedan om hur detta även påverkar hanteringen av personuppgifter).

---

¹ Jämför Gregow, Tredje mans rätt vid utmätning s. 99

Det saknas i betänkandet ett resonemang om inom vilken verksamhetsgren hos Skatteverket som arbetsuppgiften ska utföras, eller om den ska ske i en egen verksamhetsgren. Det framgår inte heller om de uppgifter som behandlas i samband med att Skatteverket för talan ska vara sekretessreglerade eller inte. Om avsikten är att Skatteverkets uppgift i denna del ska ske inom ramen för Skatteverkets borgenärsverksamhet bör detta tydliggöras. Skatteverket anser även att arbetsuppgiften i sådant fall bör framgå av lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, eller i annan författning där det hänvisas till den lagen.

Skatteverkets roll som företrädare för staten inträder i dessa fall först när en talan har väckts om bättre rätt till egendom. Skatteverket har alltså, till skillnad mot vad som gäller när Skatteverket företräder staten som borgenär i utmätningssökanden, inte varit part i processen innan denna tidpunkt. Skatteverket anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör förtydligas hur och i vilken utsträckning Skatteverket ska få ta del av uppgifter rörande äganderätten till viss egendom som finns i den utredning som föregått talan om bättre rätt.

En talan om bättre rätt till egendom som väcks efter ett föreläggande enligt 4 kap. 20 § utsökningsbalken måste väckas mot såväl utmätningssökanden (borgenären) som gäldenären. En talan som endast väcks mot utmätningssökanden ska avvisas. Anledningen är att frågan i ett sådant mål handlar om vem av gäldenären och tredje man som är rätt ägare till egendomen. Mellan utmätningssökanden och gäldenären råder med andra ord s.k. nödvändig processgemenskap. Situationen med ett föreläggande om talan om bättre rätt i samband med förverkande har en annan funktion jämfört med en talan enligt utsökningsbalken. Frågan i ett sådant mål bör dock vara densamma som i samband med utmätning, dvs. vem av tredje man och förverkandesvaranden som är den rätta ägaren till egendomen. Skatteverket anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör utredas om det är tillräckligt att talan i dessa fall endast väcks mot staten eller om talan även ska omfatta förverkandesvaranden.

Av betänkandet framgår även att en tredje man, precis som i dag, kan väcka talan även om ett föreläggande inte har meddelats. Skatteverket anser att det bör förtydligas att Skatteverket även i dessa fall ska föra statens talan.

2.3 Utredning såvitt gäller självständigt förverkande av brottsvinster (avsnitt 8.5.2)

Det är oklart vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att Skatteverket ska bistå åklagaren i dessa utredningar. Förslaget till 2 kap. 4 § lag (2023:000) om rättegången i vissa fall vid förverkande och företagsbot har utformats så att Skatteverket ”i vissa fall” ska kunna bistå åklagaren vid dessa utredningar. Utredningen föreslår dock även ett tillägg i 1 § andra stycket lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet. Enligt den bestämmelsen så krävs det att åklagaren finner att det finns ”särskilda skäl” för att Skatteverket ska få medverka vid sådan utredning. För att undvika tillämpningssvårigheter är det önskvärt att det förtydligas vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för Skatteverkets medverkan vid dessa utredningar. Skatteverket föreslår även att det i klagörande syfte görs ett tillägg i 2 § lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet där det uttryckligen framgår att åklagaren kan begära biträde vid dessa utredningar, förslagsvis med en hänvisning till 2 kap. 4 § lag om rättegången i vissa fall vid förverkande och företagsbot. Ett sådant tillägg bör även medföra att rubriken innan 2 § lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet behöver justeras.

2.4 Vissa lagar som används vid utredningar behöver anpassas (avsnitt 8.9.2)

I betänkandet framgår att Polismyndigheten är i behov av kontrolluppgifter från Skatteverket. I syfte att göra detta möjligt föreslår utredningen att 10 kap. 24 § offentlighets- och sekretesslagen utvidgas till att gälla uppgift som angår den som är föremål för utredning om självständigt förverkande av brottsvinster.

Detta markeras med ett tillägg i bestämmelsen enligt följande *”Detsamma gäller uppgift som angår den som är föremål för utredning om självständigt förverkande av brottsvinster.”*

Bestämmelsen i 10 kap. 24 § offentlighets- och sekretesslagen är placerad under rubriken ”Misstankar om begångna brott i övrigt”. Den avser utlämnande av uppgifter som rör misstanke om ett begånget brott. Sekretessen bryts om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda någon annan påföljd än böter. Eftersom självständigt förverkande av brottsvinster inte avser misstanke om begångna brott och att ett utlämnande då inte heller kan göras beroende av eventuella påföljder är det enligt Skatteverkets mening mer lämpligt att införa en ny sekretessbrytande bestämmelse som avser uppgift som angår den som är föremål för utredning om självständigt förverkande av brottsvinster. Det är dessutom så att den föreslagna bestämmelsen omfattar utlämnande till fler myndigheter än Polismyndigheten. Det bör förtydligas vilka myndigheter som ska vara mottagare av uppgifterna utifrån respektive myndighets behov.

2.5 Myndigheternas personuppgiftshantering (avsnitt 8.10)

Utredningen föreslår att Skatteverket ska företräda staten i processer gällande bättre rätt till egendom. Det saknas dock förslag till reglering i lag eller förordning av Skatteverkets arbetsuppgift i den delen (se även avsnitt 2.2 ovan). Det konstateras i betänkandet att den behandling av personuppgifter som Skatteverket utför i den verksamheten ska ske med stöd av EU:s dataskyddsförordning och 2 kap. 2 § lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Av 2 kap. 2 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning följer att personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig

1. för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller
2. som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt lag eller annan författning.

För att behandlingen av uppgifterna ska vara tillåten krävs alltså att arbetsuppgiften som ska utföras följer av författning. Skatteverkets uppgift att föra talan på så sätt som förs fram i betänkandet måste alltså regleras i författning. Det bör även övervägas om behandlingen av personuppgifterna som sådana ska regleras i en särskild lag, jfr 2 kap. 6 § regeringsformen (1974:152) angående betydande intrång i den personliga integriteten.

2.6 Förslag om ändring i skattebrottslagen (avsnitt 9.7)

Genom förslaget till ändring i skattebrottslagen görs det möjligt att förverka en brottsvinst från en person som har fällts till ansvar enligt den lagen trots att den personen inte kan göras ansvarig för den skatt som brottet har föranlett. Vidare kan det inom ramen för en brottsutredning rörande skattebrott användas tvångsmedel för att på ett tidigt stadium säkra medel motsvarande brottsvinsten. Skatteverket ser positivt på de föreslagna möjligheterna. Utformningen av den föreslagna lagtexten väcker dock ett antal frågor som medför att Skatteverket avstyrker förslaget i den utformning som föreslås i betänkandet. Skatteverket anser att därför att det är av vikt att följande frågor utreds vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

2.6.1 Vad som utgör en brottsvinst och när en brottsvinst har neutraliserats

I betänkandet anges vad som bör anses utgöra en brottsvinst vid skattebrott, nämligen när Skatteverket på grundval av oriktiga uppgifter har fattat ett beslut om beskattning som innebär att skatt påförs med för lågt belopp eller inte alls. Detta utgör dock inte en uttömmande definition utan en brottsvinst kan också uppkomma i andra fall, t.ex.

- om de oriktiga uppgifterna inneburit att en skatt felaktigt har tillgodoräknats,
- om de oriktiga uppgifterna inneburit att något beslut inte har fattats, eller
- vid en för lågt påförd skönsbeskattning på grund av att en deklaration inte har lämnats (någon oriktig uppgift har då inte lämnats).

Skattebrott utgör ett s.k. farebrott, vilket innebär att en person kan dömas för skattebrott trots att något skattebeslut inte har fattats. Det bör klargöras hur förslaget till ändring i skattebrottslagen förhåller sig till det fallet att ett beskattningsbeslut inte meddelas senare eller att beskattningsbeslutet innebär en lägre beskattning än det skatteundandragande som legat till grund för förverkandet.

Av betänkandet framgår att förverkande inte får ske om brottsvinsten neutraliserats genom beskattning, dvs. när ett beskattningsbeslut har fattats och den aktuella skatteskulden har reglerats. För att ett beslut om förverkande ska få fattas krävs det således att domstolen vid beslutstillfället har vetskap om att en beslutad skatt har blivit neutraliserad. Vidare förutsätter den föreslagna lösningen att det är över huvud taget är möjligt att avgöra om en brottsvinst faktiskt har neutraliserats. Inbetalningar och tillgodoräknade medel på ett skattekonto ska enligt huvudregeln räknas av mot skattebetalarens sammanlagda skuld för skatter och avgifter². En inbetalning kan alltså inte styras till en viss skuld³. Om det behöver anges om en specifik skatt eller avgift är betald ska inbetalningar och andra tillgodoförda belopp under en avstämningsperiod proportioneras mot skulder som registrerats på skattekontot under samma period, om inte annat reglerats⁴. Ett åtal för t.ex. grovt skattebrott kan omfatta ett stort antal brott eftersom varje deklaration anses utgöra ett eget brott i skattebrottslagens mening. Fråga uppkommer då om uttrycket brottsvinst i 13 a § skattebrottslagen tar sikte på vinsten av varje enskilt brott eller om det som avses i stället är den brottsvinst som omfattar alla skattebrott som den enskilde dömts för (i paragrafen talas om skatteskulder som brottet har föranlett). Den enskilde kan dessutom ha andra skatteskulder som inte omfattas av domstolens dom. Detta medför att det i vissa fall

² 62 kap. 11 § skatteförfarandelagen

³ Prop. 2010/11:165 s. 1023 f.

⁴ 62 kap. 15 § skatteförfarandelagen

kommer att krävas en omfattande utredning för att kunna avgöra om en brottsvinst har neutraliserats vid en viss tidpunkt. Hur denna utredning ska gå till och vem som ska utföra den är något som bör klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Det kan även ifrågasättas om inte lagtexten leder fel när det anges att brottsvinsten ”har neutraliserats genom beskattning”. Detta eftersom det inte är beskattningen i sig som neutraliserat brottsvinsten, det är snarare så att neutraliseringen sker genom beslutet om beskattning och att skulden även har reglerats t.ex. genom en betalning. Det bör därför i det fortsatta lagstiftningsarbetet övervägas om bestämmelsen ska formuleras på annat sätt.

Av betänkandet framgår att beslut om förverkande kan fattas i de fall den skatteskuld som brottet har föranlett är obetald, eftersom brottsvinsten då inte har neutraliserats. Om förverkandet är ett värdeförverkande avseende brottsvinst kan detta komma att överlämnas till Kronofogdemyndigheten för verkställighet om frivillig betalning inte sker. Även obetalda skatteskulder ska om de överstiger restföringsgränsen överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Detta kan medföra att det hos Kronofogdemyndigheten finns två verkställighetsuppdrag som avser det aktuella brottet, dels den restförda skatteskulden och dels verkställigheten av ett värdeförverkande avseende brottsvinst. Det behöver i det fortsatta lagstiftningsarbetet klargöras hur en sådan situation ska hanteras och om detta innebär att det finns en risk att samma brottsvinst neutraliseras två gånger.

2.6.2 Överföring av medel till Skatteverket

Av betänkandet framgår att det belopp som tillfaller staten till följd av förverkandebeslutet ska överföras till Skatteverket och avräknas från eventuella skatteskulder som brottet har föranlett. Vidare får penningmedel som har tagits i beslag, penningbeslag eller förvar, eller belagts med kvarstad överföras om de motsvarar medel som ska återbetalas enligt ett beskattningsbeslut. Det framstår som oklart vad som motiverar att den ena regeln är en ”ska”-regel medan den andra är en ”får”-regel. Skatteverket anser att detta bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Som framgår ovan under 2.6.1 är huvudregeln, enligt skatteförfarandelagen, att inbetalningar och andra tillgodoförda belopp ska räknas av från den sammanlagda skulden på skattekontot och att inbetalningar inte kan styras till en viss skatt. Om denna huvudregel ska frångås behöver det tydligt framgå i lag. Skatteverket anser att det behöver förtydligas om den här aktuella situationen ska utgöra ett undantag från huvudregeln för fördelning enligt skatteförfarandelagen samt att det bör övervägas om det även bör införas en bestämmelse i skatteförfarandelagen där detta undantag framgår. Detta innebär även att det kommer att krävas viss manuell hantering för att ta hand om de överförda beloppen och säkerställa att dessa avräknas mot rätt skulder. Det kommer även för Skatteverkets del krävas utveckling och etablering av administrativa rutiner.

Det kan även vara så att det endast är en del av skatten som kvarstår som obetald, och att brottsvinsten alltså delvis har neutraliserats. Det förverkade beloppet kan endast avräknas mot skatteskulder som är kopplade till den brottsvinst som följer av skattebrottet. Skatteverket anser att det behöver förtydligas hur en sådan situation ska behandlas och hur överskottet, dvs. den del av det förverkade beloppet som inte längre motsvaras av en obetald skatt, ska hanteras. Ska förverkandet undanröjas eller ska det bestå trots att hela skatteskulden är betald? Om beslutet om förverkande har fattats innan Skatteverket har

fattat beslut om beskattning uppstår vidare frågan om ett överförande kan ske vid ett senare tillfälle när ett beskattningsbeslut fattas och hur beskattningsförfarandet påverkas om en sådan överföring inte kan ske.

Skatteverket vill även betona att det är av stor vikt att avräkning av det överförda beloppet endast kan ske mot de skulder som brottet har föranlett. En annan ordning skulle kunna innebära att beloppet kommer den enskilde tillgodo, genom att andra skulder betalas. En jämförelse kan göras med återbetalning av omställningsstöden där anledningen till att återbetalningen ska göras genom en insättning på ett särskilt konto för omställningsstödet, är att om återkravet skulle betalas genom insättning på skattekontot så skulle återbetalningen räknas av mot företagets eventuella underskott på skattekontot. Detta skulle innebära att återbetalningen i stället kommer företaget till godo (prop. 2019/20:181 s. 62).

Uttrycket "återbetalas" i 13 a § andra stycket skattebrottslagen ger intryck av att det alltid rör sig om medel som felaktigt blivit utbetalda från Skatteverket. Eftersom det är vanligare att det rör sig om skatter och avgifter som aldrig har redovisats, än mindre blivit inbetalda, till Skatteverket är uttrycket "återbetalas" missvisande. Dessutom är det så att uttrycket återbetalning i skatteförfarandelagen och i skattebrottslagen tar sikte på situationer då betalning görs från Skatteverket, inte till Skatteverket, se bl.a. 64 kap. skatteförfarandelagen och 2 § skattebrottslagen. Skatteverket föreslår därför att "återbetalas" ersätts av "betalas".

2.6.3 Beslut om tvångsmedel ska hävas i samband med förvar eller verkställighet av betalningssäkring

I 13 a § tredje stycket är utgångspunkten att det har fattats beslut enligt 46 kap. skatteförfarandelagen avseende egendom som är föremål för ett processuellt tvångsmedel. Ett beslut om betalningssäkring avser dock inte någon specifik egendom. Det är först genom verkställigheten av betalningssäkringen som specifik egendom tas i anspråk⁵. Vidare står det i författningskommentaren att "om Skatteverket fattar beslut enligt 46 kap. skatteförfarandelagen". Det är inte Skatteverket som fattar beslut om betalningssäkring, det gör förvaltningsrätten, efter ansökan från Skatteverket⁶. Beslut om förvar fattas dock av en granskningsledare på Skatteverket. Det bör dessutom förtydligas att detta stycke endast ska tillämpas i de fall då förvar eller betalningssäkring avser skatteskulder som brottet har föranlett, på motsvarande sätt som i första och andra stycket.

Det framgår inte heller hur Skatteverket, respektive Kronofogdemyndigheten, ska få kännedom om att det finns ett beslut om straffprocessuell åtgärd för den aktuella egendomen. Detta är något som behöver klargöras i det fortsatta arbetet.

I 13 a § tredje stycket sista meningen skattebrottslagen anges att egendomen i förekommande fall ska överlämnas till Kronofogdemyndigheten. I de fall det har fattats ett beslut om förvar så är det dock Skatteverket som ansvarar för att omhänderta egendomen i avvaktan på ett beslut om betalningssäkring.

Det kan även komma i fråga att ett beslut om förvar inte leder till en betalningssäkring eller att en ansökan om betalningssäkring inte bifalls alternativt att ett beslut hävs av överrätt. Skatteverket utgår ifrån att det i förekommande fall är möjligt att inom ramen för

---

⁵ 69 kap. skatteförfarandelagen

⁶ 46 kap. 5 § skatteförfarandelagen

brottmålsförfarandet ta i anspråk tvångsmedel för att den aktuella egendomen ska säkras. Enligt Skatteverkets mening bör detta förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

2.7 Synpunkter på lagtext eller författningskommentarer av teknisk natur

2.7.1 Förslag till lag (2023:000) om rättegången i vissa fall vid förverkande och företagsbot (avsnitt 1.1)

Bestämmelsen i förslaget till 4 kap. 5 § andra meningen lag om rättegången i vissa fall vid förverkande och företagsbot är tänkt att bara flyttas över från 2 § andra stycket lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m. Skatteverket anser dock att det bör regleras tydligare att det i ett föreläggande ska anges att om föreläggandet inte följs kan egendomen förverkas.

Förslag till lydelse: "Gäller saken förverkande *ska det i föreläggandet anges att följden av att föreläggandet inte följs kan bli att egendomen förverkas*".

2.7.2 Författningskommentaren till förslaget till 36 kap. 1 § brottsbalken (avsnitt 13.3)

Att använda begreppet "mervärdesskattepliktig" skapar viss oklarhet. Som det är formulerat gäller marknadsvärdet under förutsättning att egendomen är mervärdesskattepliktig. Det framgår inte vad som utgör bruttovinsten i de fall egendomen inte är mervärdesskattepliktig. Det är även oklart vad som avses med "mervärdesskattepliktig". Formuleringen kan tolkas som att det krävs att egendomen som gärningsmannen genom brott åtkommit är föremål för mervärdesskatt enligt 1 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200). Egendom som ägs och säljs av en privatperson är inte föremål för mervärdesskatt enligt mervärdesskattelagen. Det innebär att om det är en privatperson som blivit bestulen på egendomen kan uttalandet tolkas som att egendomen i dessa fall inte är "mervärdesskattepliktig". Inte heller omfattas alla varor av mervärdesskatt, t.ex. omfattas inte narkotika av mervärdesskatt.

Skatteverket föreslår att "Om gärningsmannen genom brott åtkommit egendom som är mervärdesskattepliktig bör brottsvinsten normalt anses utgöras av värdet inklusive mervärdesskatt (dvs. marknadsvärdet vid tillgreppet)." ersätts med:

"Brottsvinsten bör normalt anses utgöras av egendomens marknadsvärde vid tillgreppet."

2.7.3 Ikraftträdande (avsnitt 11.1)

Det bör noteras att det här anges två olika datum, dels 1 juli 2023, vilket också är det som anges i förslagen till lagändringar och dels 1 januari 2023.

3 Konsekvenser för Skatteverket

3.1.1 Hantering av ärenden där Skatteverket biträder åklagaren vid utredningar om självständigt förverkande av brottsvinster

Utredningen har gjort en försiktig uppskattning om att det kan komma att handla om cirka 15-20 fall per år där det kan bli aktuellt att Skatteverket biträder åklagaren vid utredningar om självständigt förverkande av brottsvinster. I betänkandet görs en bedömning att detta kan leda till en kostnadsökning med cirka 500 000 kr per år.

Skatteverket har inga invändningar mot den bedömning som har gjorts i utredningen i denna del.

3.1.2 Hantering av ärenden där tredje man har väckt talan efter ett förverkande samt hantering av medel som förs över till Skatteverket i samband med förverkande eller säkerhetsåtgärder vid skattebrott.

Utredningen bedömer vid en grov uppskattning att det kan bli tal om 600 förverkanden per år initialt för att sedan öka successivt. Av dessa bedömer utredaren att ungefär 500 ärenden kan leda till domstolsprövning vilket får anses utgöra en mycket stor andel i förhållande till antalet förverkanden. I hur många av dessa ärenden det finns en tredje man som kommer väcka talan är naturligtvis mycket osäkert, i utredningen gör man bedömningen att det kan bli aktuellt i 30 ärenden. Den bedömningen grundar sig såvitt känt på att Skatteverket strax innan utredningen skulle vara klar fick frågan om kostnader och det gjordes då en beräkning utifrån hur många av de utsökningsmål enligt utsökningsbalken som utgjordes av talan om bättre rätt.

När Skatteverket nu har haft möjlighet att överväga frågan ytterligare bedömer verket att det blir fler ärenden än i de vanliga utsökningsmålen som kommer leda till talan från tredje man. Den bedömningen grundar sig på den förväntade höga andelen som kommer leda till domstolsprövning, erfarenheten av att det inte är ovanligt att domstolen skiljer ut den typen av ärenden från brottsdelen samt att den målgrupp som kan komma att omfattas av ett förverkande förmodas i stor utsträckning skilja sig åt från den målgrupp som hanteras i utsökningsmål. Den förstnämnda målgruppen kan troligen förväntas vara mer benägen att på olika sätt freda egendom som är föremål för tvångsmedel. Med tanke på att det troligen föreligger en högre risk säkerhetsmässigt för Skatteverkets medarbetare bedöms också hanteringen av dessa ärenden ta längre tid i anspråk.

Vid en mycket grov uppskattning så bedömer Skatteverket att hanteringskostnaden när det gäller de ärenden där Skatteverket ska företräda staten vid talan om bättre rätt samt för att omhänderta medel som kan komma att överföras till Skatteverket med stöd av förslaget till 13 a § skattebrottslagen kommer att uppgå till två miljoner kr årligen. Framtagande av nya rutiner, metodstöd samt intern och extern information för hantering av dessa ärenden bedöms föranleda kostnader om 100 000 kr. Någon kostnad för utveckling av IT-stöd bedöms inte föreligga.

Utöver dessa kostnader kan det även bli aktuellt att Skatteverket, som företrädare för staten i processer om bättre rätt till egendom, i enlighet med reglerna i 18 kap. rättegångsbalken åläggs att betala motpartens rättegångskostnader i processen.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av rättsliga experten Annelie Bergsten. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: överdirektören Fredrik Rosengren, rättschefen Michael Erliksson, enhetschefen Eva Mårtensson, sektionschefen Åsa Dahlqvist och rättsliga experten Olof Sundin.

Katrin Westling Palm